

ЗАСНОВАНА 21 КВІТНЯ 1927 РОКУ ВИХОДИТЬ ЩОТИЖНЯ

КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Безкоштовно

28 квітня 2005 року

№16 (2710)

Дорогі ветерани Великої Вітчизняної війни – фронтівки, партизани і підпільники, учасники трудового фронту! Шановні студенти і співробітники університету!

Щиро вітаю Вас з вікопомною подією – 60-ю річницею Перемоги над німецько-фашистськими загарбниками. Цього дня ми знову і знову повертаємося серцем і пам'яттю до грізних і незабутніх сторінок минулого, щоб ще раз осягнути, кому зобов'язані мирним небом над головою, можливістю жити і виховувати дітей та онуків. Віддаємо данину шани і вдячності тим, хто 60 років тому поклав на вівтар Перемоги найдорожче, хто пішов у вічність заради життя і майбутнього свого народу та всього людства.

175 студентів і співробітників КПІ заплатали життям за травневу Перемогу 1945-го. Вони могли бути видатними вченими, викладачами, винахідниками... А стали військовими і на "відмінно" склали іспит перед Батьківщиною.

1418 днів і ночей через снігові замети, через безкрайні розливи, під пекучим сонцем і осінніми дощами назустріч Великій Перемозі йшли Ви, визволителі Батьківщини від фашистської чуми.

22 червня 1941 року добровольці Київського політехнічного штурмували військомати із заявами: "Прошу направити на фронт". У діючу армію в перші дні священної війни явилися 900 студентів і співробітників КПІ. З кожним днем війни кількість політехніків-захисників Вітчизни росла. Не всі дочекались Великого Дня Перемоги.

Великдень Перемоги – а літа минають.

60 річницю Перемоги зустрічають 187 ветеранів, які нині працюють в університеті. Ряди ветеранів рідіють, але "не стареють душой ветерани, ветерани Второй мировой".

Усі Ви, дорогі ветерани, люди різних професій, віку і статі, демонстрували масовий героїзм і незламність духу, любов до Вітчизни. Ви врятували Батьківщину від поневолення, підняли її з руїн у повоєнні роки, на новий рівень підняли економіку, науку і культуру. Без Ваших ратних і трудових подвигів не було б сьогоднішньої України як держави.

Ваш подвиг, Ваше життя – це жива історія, велика і велична правда, яку не спотворити жодній політичній кон'юктурі, жодним змінам у сучасному мінливому світі. Це постійна школа виховання молоді, взірць дієвого патріотизму для кожної чесної людини і свідомого громадянина, наочне свідчення єдності всіх поколінь нашого народу.

Честь і слава Вам – доблесні переможці. Нехай овіяне славою свято Перемоги додасть Вам енергії та оптимізму!

З найкращими побажаннями добра, щастя, здоров'я!

Ректор НТУУ "КПІ" М.З.Згуровський

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

1 **Вшановуємо захисників Вітчизни**

2 **Згадують учасники бойових дій**

4 **Куточок поезії**

Оповідання

Увага, конкурс!

ЗГАДАЙМО ПОІМЕННО

Жодну сім'ю не оминула Велика Вітчизняна війна, що розпочалася віроломним нападом фашистської Німеччини на Радянський Союз 22 червня 1941 року. Не оминула вона і сім'ю київських політехніків.

З трьохсот осіб професорсько-викладацького складу дві третини пішли в діючу армію. Усі п'ятикурсники (понад 700 осіб) після короткострокової підготовки вирушили на фронт і стали командирами підрозділів. Інші вступили до загонів народного ополчення, протиповітряної і хімічної оборони, трудилися на спорудженні оборонних об'єктів навколо Києва.

Після Перемоги політехніки повернулися в рідний інститут. Але не всі. Близько двохсот студентів, викладачів, працівників загинули, захищаючи Батьківщину.

У двадцяті річницю Перемоги, в травні 1965 року, неподалік від станції метро "Політехнічний інститут" було урочисто закладено пам'ятник політехнікам, які віддали своє життя за Батьківщину. У листопаді 1967-го пам'ятник було урочисто відкрито.

На той час дехто сумнівався, чи правильно вибрано місце для пам'ятника. А зараз стало звичним і повсякденним – по статі юнака та дівчини, що виступають з каменю, кожний день зустрічають і проводжають тисячі політехніків.

На пам'ятнику слова: "Мужнім, самовідданим, непереможним. Студентам, викладачам, співробітникам..." і жодного імені...

Хоча більшість імен загиблих було відомо, існували списки, але вони не вважалися точними. Тому й немає імен на камені.

Йшли роки. Надходили нові відомості про живих і загиблих, уточнювалися події й дати.

10 років тому колектив редакції газети "Київський політехнік" на чолі з тодішнім головним редактором Ж.О.Ляною підготував книжечку "З війни не повернулися", де

зібрані короткі оповіді про київських політехніків, які загинули, захищаючи Вітчизну. Там вміщено фото пам'ятника і написано: "Цей пам'ятник – данина пам'яті їм, мужнім, самовідданим, непереможним. Тут немає прізвищ. Ще не всі імена полеглих у війні на сьогодні відомі. Але вони неодмінно будуть, ці імена. Бо цього хочуть живі".

Зараз пам'ятник реконструюється. І незабаром на ньому з'являться прізвища політехніків, які не повернулися з війни. Вони будуть викарбувані в металі й нашій історії.

Називаємо ці імена. Перечитаємо цей скорботний список і скажемо: "Вічна слава героям! Будемо гідні їхньої пам'яті!".

Я ВЕРНУСЬ

*Покидав я город на рассвете,
Я да ветер шагали в тишине.
Только дети, маленькие дети,
Испугавшись, плакали во сне.
Матери от крика просыпались.
Наши матери чисты, как грусть.
Только тополи со мной прощались.
Это им ответил я – вернусь.
Я вернусь таким же утром синим,
Песню ту, что прежде, запою,
Я глаза оставлю молодыми,
Только волосы посеребрю.
А пока прощайте, дорогие
Ветер свеж – дорога далека.
По небу проходят молодые,
Быстрые, как птицы, облака.*

Цей вірш написав Л.Й.Крапивніков, студент КПІ, який став морським льотчиком і загинув смертю хоробрих 18 травня 1942 р. під час висадки десанту в районі м. Одеси. Один з тих, чиї імена з'являються на пам'ятнику.

Він та інші загиблі герої-політехніки будуть повертатися – поки буде жити пам'ять поколінь.

Студенти, викладачі та співробітники КПІ, які не повернулися з війни

Аверін Г.Ф.
Алтинцев С.І.
Бараш І.С.
Баст О.Я.
Бенієв С.Я.
Березовський Й.І.
Березовський П.В.
Бересторудь Ю.І.
Берман О.П.
Бернштейн Г.Н.
Бигич В.Ю.
Бобир В.П.
Божко І.Ф.
Бондаренко С.С.
Бріф Г.К.
Брюякін П.Ф.
Брянський І.Х.
Бука А.С.
Бутенко В.М.
Вайнберг Л.М.
Вайнман М.Ш.
Вигодер Ю.Я.
Вітельс А.Ш.
Власенко А.Х.
Войткевич С.І.
Гай В.А.
Гараніна Є.Г.
Гаркуша В.М.
Герцберг А.Ф.
Голуб М.А.
Голуб М.Б.
Гольдінов І.М.
Гольдінов О.Г.
Горбенко С.І.
Гошель І.І.
Гребенюк І.П.
Гуминський В.І.
Дахно І.Ю.
Денисевич В.С.
Дзюба В.С.
Дубровський Б.І.
Духанов В.О.
Євсєєнко А.В.
Єріхензон А.И. | Железнов А.Г.
Животовський О.Г.
Журавський Ю.Ф.
Загребенюк О.Д.
Зайчик З.Г.
Заровський В.А.
Зільберман М.М.
Зінченко Г.В.
Іванисенко І.Г.
Ігнатенко В.Г.
Ігнатюк Ю.В.
Каган І.Л.
Казанович Є.М.
Кацевман Б.Б.
Квятковський І.І.
Кибальчич Б.М.
Кирилов Л.Я.
Кирилов Я.М.
Кіцис Ф.И.
Книш І.С.
Ковальчук А.П.
Колесник О.Я.
Колесников О.О.
Колічев М.О.
Комаровський М.Л.
Конторович П.Г.
Корж Я.М.
Корнюш В.І.
Корсунський І.Г.
Кот М.В.
Кочетов Б.В.
Крапивніков Л.И.
Красножон Г.Т.
Красак С.К.
Кривоверц Б.Г.
Кузьменко П.П.
Купрієнко Г.А.
Левин І.К.
Лехцієр С.Б.
Лисенко П.А.
Лозанов О.С.
Майстер Ш.А.
Малахов І.В.
Матвійчук М.П. | Мельніков А.С.
Мельніченко М.Д.
Местман М.М.
Мижирицький Л.Т.
Мільгруд Й.А.
Мільгруд П.В.
Моргайло С.Ю.
Мороз Д.И.
Морозовський С.Д.
Москаленко М.П.
Мурашко Р.В.
Найдич І.Л.
Наріжний В.Г.
Неженцев С.Х.
Ніколаєнко Г.Б.
Нікітіна М.О.
Нікітін В.М.
Новак Л.Н.
Овсянніков П.М.
Онищенко І.А.
Опанасенко І.Т.
Осіпенко А.Д.
Панаїт А.В.
Певзнер В.Д.
Передерій М.К.
Пестременко Л.Т.
Петрушевський П.К.
Підмогильний Ю.П.
Пінес М.Н.
Піщанський А.Е.
Погуток К.Є.
Позинич А.Г.
Покосовський В.І.
Поліщук П.І.
Половий М.Х.
Попов В.Г.
Прокудо Г.М.
Резніченко Ф.Ф.
Рибак В.В.
Річний С.М.
Роговий Г.Я.
Родоговський М.О.
Ручко Р.Ф.
Рябов В.А. | Савеленко В.В.
Савчук І.Г.
Салганик С.І.
Самойленко В.В.
Селєзньов М.М.
Семко П.В.
Середюк Є.Д.
Синельников В.П.
Скворцов В.Г.
Слупський В.М.
Смолкін Я.С.
Соболь Г.А.
Соловйов Ф.В.
Сорока Х.Д.
Станкевич І.Т.
Сушко М.А.
Тарловський І.З.
Тверський А.Я.
Титов І.О.
Тригубенко К.К.
Трофименко В.І.
Фукс Г.В.
Харитонський Б.А.
Хорол І.А.
Хорошкевич Ю.М.
Хохлов В.Г.
Храбров М.М.
Чудаковський М.Г.
Чунтулов К.М.
Цуєр М.М.
Шамрило Т.В.
Шапошник П.П.
Шафран Я.І.
Швачко А.Д.
Шлумуков М.М.
Шолуденко Н.М.
Шпилько М.П.
Шумський Б.Ю.
Шумський П.Ю.
Шербак Л.О.
Щербань О.Г.
Щербин Л.Г.
Яценко С.Д. |
|---|---|---|---|

ЗГАДУЮТЬ УЧАСНИКИ БОЙОВИХ ДІЙ

Спогади ветерана-прожекториста

Мені довелося воювати у складі 42 прожекторного полку 7 корпусу протиповітряної оборони. Командирами і бійцями нашого полку були росіяни, українці, білоруси, чуваші, євреї та громадяни інших національностей.

У різних підрозділах нашого полку було багато молодих дівчат. Вони відмінно володіли складною бойовою технікою. Потужними прожекторами з джерелом світла вольтової дуги, яскравість кратера якої досягала 62 кілоствільбів, ми освітлювали ворожі літаки. На все життя залишаться в пам'яті куплети пісні прожектористів тих часів:

*К бою мы готовы,
нам темень нипочем,
Мы ее разрежем
прожекторним лучом.*

О.В. Білоцький

При появі ворожої авіації нічний повітряний простір перетворювався на суміш артилерійської канонади, ревіння літаків, вибуху бомб на тлі темряви, розписаної яскравими променями потужних прожекторів, спалахами пострілів, кольоровими траєкторіями трасуючих куль.

Жахливими були події кінця 1943 року при визволенні Києва. Горіли земля і небо. Пожари-

ща в Дарниці, переобтяжені вагонами з паливом, продовольством, фуражем та військовою технікою, палали і вдень, і вночі. За гуркотом двигунів та з силютами ми визначали, які саме літаки несли на собі смерто-

носні вантажі. Це були Юнкерс-87 та 88, Хейнкелі-111, Мессершмідти-109 та інші. Яскраве світло прожекторів сліпило ворожих пілотів, вони губили орієнтири і часто скидали бомби не на заплановані об'єкти, а куди попало.

Мене, 18-річного юнака, командування полку призначило начальником прожекторної станції, матеріальну частину якої становив потужний прожектор 3-15 4Б та електросилова система живлення на базі вантажного автомобіля ЗІС-5.

При взаємодії із зенітною артилерією ми намагалися захистити від бомбових атак дніпровські переправи і військові ешелони, які підтримували 1-й Український фронт. Нальоти ворожих бомбардувальників на Ніжин, Бровари, Дарницю, Київ, Фастів наприкінці 1943 і на початку 1944 років були настирливими, тривалими і тримали в постійній напрузі всі підрозділи нашої протиповітряної оборони.

Те, що залишились незруйнованими будинки Верховної Ради, Маріїнського палацу та інші будівлі Печерська, є й заслугою воїнів 42 прожекторного полку.

Так ми мужніли, виховували волю та наближали Перемогу.

Проходять роки і нас, ветеранів війни, стає все менше й менше.

Схилюмо голови перед тими, хто не повернувся з війни, а також перед тими, хто здійснив свій вклад у Перемогу, працював з нами в КПІ, але не дожив до 9 травня 2005-го.

О.В. Білоцький,
д.т.н., професор
кафедри фізики металів

СІМНАДЦЯТИРІЧНИЙ ЗВ'ЯЗКІВЕЦЬ

Болеслав Васильович Безверхий народився 25 грудня 1925 року в мальовничому селі Градецьк під Кременчуком у родині вчителів. Змалечку працював у полі, навіть вивчився на тракториста. Закінчення восьмирічної школи в 1941-му співпало з початком війни. Тож польові роботи молодого тракториста проходили під звуки канонади. Згодом тракторна бригада, в якій працював Болеслав Васильович, через Дон пройшла аж до Саратова. Дорогою збирали ворожай. А потім в бункерах під бомбуванням перевозили дорогоцінний хліб.

Далі – навчання в Саратовському піхотному училищі. Навчання було дуже напруженим: удень – заняття і військова підготовка, а вночі – чергування біля нафтоперегонного та авіабудівного заводів. Їх постійно бомбували, тому ледь не щодно доводилося гасити пожежі. Після закінчення училища був направлений у стрілецький батальйон, з яким і пройшов усю війну.

Жорстокі бої точилися біля Ржева. В одному з них він, молодий зв'язківець, був поранений осколком снаряда в голову.

Спогади про ті події й досі ять душу, адже до Смоленська в

кінці 1943-го з усього батальйону дійшло лише сімдесят бійців. Тут, серед боліт, поблизу станції Ярцево, Болеслав Васильович був поранений удруге. Далі – тривале лікування в шпиталі. Ветеран з іронією згадує, що то був єдиний період, коли він спав у теплому приміщенні й на ліжку, хоч і застеленому сіном. Під час бойових дій він отримав потім ще два поранення.

Тяжкі бої були в Білорусії, неподалік Вітебська. Їхня дивізія опинилася в оточенні

німців, які з одного боку зайняли ліс, а з іншого – контролювали залізницю. Тоді комвзводу Безверхову наказали пробратися у ворожий тил. Там він налагодив зв'язок і надав командуванню всю необхідну інформацію. Ще один випадок. Його відправили з групою бійців у розвідку – перевірити дані по отриманій зі штабу карті. Небезпека ча-

тувала на кожному кроці, пересувалися лише вночі. Завдяки удачі та вмільм діям молодого командира група успішно виконала завдання.

Свій бойовий шлях лейтенант Безверхий закінчив у Прибалтиці. Після війни продов-

Б.В. Безверхий

жив службу в армії. У 1954 році закінчив вечірню школу і збирався вступати до військового інституту. Але марно, адже його батько – Василь Безверхий – у 1938 році був репресований. Друзі порадили спробувати щастя в Києві. З того часу і зв'язав свою долю Болеслав Васильович з Київською політехнікою. Вчився на радіотехнічному факультеті, паралельно працював лаборантом. Коли отримав диплом у п'ятдесят дев'ятому, йому запропонували стати завідуючим лабораторією. Згодом отримав посаду завкафедрою. Працювала на РТФ і його дружина, з якою побрався ще в п'ятдесятому.

Болеслав Васильович і досі на бойовому посту – він усе ще працює на рідному факультеті. Й ми повинні пишатися тим, що навчасомся поряд з героями.

Записала Юлія Цяпро,
студентка I курсу ВПІ, гр.СР-42

І.П. Москаленко

Народився

Іван Петрович Москаленко у 1922 році в родині робітника та домогосподарки, був він старшим із трьох дітей. Восьмикласником дізнався про відкриття в Києві 12-ої артилерійської школи, яка і стала початком воєнного життя захисника...

Напередодні війни І.Москаленко потрапив до Одеського артилерійського училища, яке достроково закінчив у січні 1942 року.

Розпочав свій бойовий шлях командиром взводу розвідки, потім став командиром артилерійської батареї 152-мм гармат 1104 гарматного артполку резерву Верховного Головнокомандуючого.

“Я глибоко переконаний, що кожен день битви з фашистами був вирішальним, кожна куля наближала нас до перемоги... Ми свято вірили, що за будь-яких умов треба йти вперед. І ми йшли... за майбутнє життя покладаючи свої власні. Воював я на Сталінградському, Північно-Західному та II Прибалтійському фронтах. Якось на Орловсько-Курській дузі отримав наказ коригувати артобстріл ворожих позицій, для цього з радіостом верхи на танку вирушили в тил ворога. Довго кружляли, але, мабуть, доля була поруч, і нам усе вдалося! Ми виконали наказ штабу, отримали необхідну інформацію про сили противника і... тут уперше і востаннє мене було поранено.

Чи було страшно? У запалі бою, відстоюючи свободу своєї Батьківщини і своїх рідних, немає часу замислюватися над

власними страхами, ти не відчуваєш болю, а виконуєш поставлене завдання. Крім того, якщо не ми, то хто? Озброєння на той час було на досить низькому рівні, якось же потрібно було наближати перемогу?!”

Іван Петрович поділився й іншими спогадами про воєнні епізоди. “Мені, тоді ще молодому капітану, довелося проводити розвідку... з аеростата. Я з колегами піднімався у корзинці, зробленій з лози, площею 2 квадратних метри, на висоту 2 кілометри. 1 звідти

“Я знав: ми переможемо”

керував бойовими діями, віддаючи команди по телефону. Щоб урятуватися від ворожих літаків, постійно змінювали місцезнаходження за допомогою троса, закріпленого на грузовику.

Не було жодних сумнівів у нашій перемозі. Загадували про інше: коли вже вона настане? Після поразки фашистів під Москвою, вони з потрошеною жорстокістю націлилися на Волгу (мені тоді було ледь за 19). Але я знав: ми переможемо!”

Якщо хочеш жити – борись

Коста Олексович Спаравало в КПІ з 1978 року. Співробітники і студенти ПБФ його щиро поважають. Багато знає, пам'ятає цей сивий чоловік, із задоволенням розповідає про своє минуле, особливо про той період історії, що був визначним для багатьох слов'янських народів...

Майже всі воєнні роки його минули у Белграді, у 1945 році пішов разом з армією на північ, звільняти всю Югославію. Упродовж життя де тільки не довелося побувати: в Москві, Тамбові, Башкирії...А вже потім – Київ.

“У вересні 1940 року, – розповідає ветеран, – ми, 12 герцеговинців і 8 сербів (а мені тоді було 14 років), поїхали навчатися до текстильної школи братів Вукойчич у Белград. На початку жовтня 1944 року 8 учнів цієї школи (і я теж) вступили добровольцями до Народно-визвольної армії Югославії (НВАЮ) – у 8-у Чорногорську ударну бригаду 1-ї пролетарської дивізії, 1-го Пролетарського корпусу”.

Чимало спогадів зберігає пам'ять солдата, зокрема, про бої за Белград, один з яких тривав 7 днів і був вирішальним. 16 жовтня для військ, що звільняли Белград, склалося критичне становище. До міста прорвалися ворожі

групування з Пожаревця і Смедерева (близько 30 тисяч особового складу і 2 тисяч бойових машин). Тому головні сили Радянської Армії та НВАЮ в районі між Смедеревським шосе, горою Авала і Белградом вели запеклі бої. Ворог неодноразово намагався

прорватися, але завнавав поразки і зрештою був повністю розгромлений.

Під час затишшя між боями молоді хлопці мріяли про мирне життя, навчання...

У лютому 1947 року двадцятирічний Коста став курсантом Московського училища зв'язку, з 1950 р. – лейтенант. З 1956-го в Києві, успішно закінчив Київське вище інженерно-авіаційне воєнне училище (КВІАВУ). Народилися донька і син. Потім 10 років жив і працював у Львові. З 1970-го – знову Київ, робота в КВІАВУ, чергове звання – підполковник.

За плечима цієї мудрої людини життя, сповнене радіощами й печаллю. “Та вибору не було, – розмірковує Коста Олексович. – Якщо хочеш жити – борись. Інакше і сліду не залишиться після тебе”.

І він гідно боровся за своє майбутнє, за подальшу свободу і незалежність своєї Батьківщини!

Майя Заховайко

К.О. Спаравало

